

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

W SPRAWIE SPRAWOZDANIA GŁÓWNEGO INSPEKTORA PRACY Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI PRACY W 2003 ROKU

Rada Ochrony Pracy, działając na podstawie art. 6 ustawy z 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, rozpatrzyła na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2004 r. Sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2003 roku.

Rada Ochrony Pracy pozytywnie oceniła działalność Państwowej Inspekcji Pracy stwierdzając, że była ona zgodna z zaakceptowanym przez Radę programem działania na lata 2001-2003 oraz planem na 2003 rok.

Na uznanie, zdaniem Rady, zasługują wysiłki Państwowej Inspekcji Pracy zmierzające do tego, aby podejmowane przez ten urząd działania charakteryzowały się przede wszystkim wysokim poziomem skuteczności, rozumianej jako osiągnięcie trwałych efektów w dziedzinie poprawy ochrony pracy w kraju. W tym kontekście godne podkreślenia jest dostosowywanie metod i form działania Państwowej Inspekcji Pracy do standardów obowiązujących w inspekcjach wysokorozwiniętych krajów Unii Europejskiej, które znacznie odeszły od metod represyjnych na rzecz szeroko rozumianej prewencji. Państwowa Inspekcja Pracy, mając na uwadze stan bezpieczeństwa pracy i przestrzegania praworządności w polskich przedsiębiorstwach oraz występującą w kraju sytuację charakterystyczną dla trwającego okresu przekształceń, słusznie starannie wyważa proporcje pomiędzy działaniami kontrolno-nadzorczymi a popularyzatorsko-doradczymi.

Niepokój Rady Ochrony Pracy budzi fakt, że stan ochrony pracy w kraju, zarówno w obszarze bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, jak i praworządności w stosunkach pracy jest w dalszym ciągu niezadowolający szczególnie w świetle standardów europejskich. Równie niepokojąca jest skala nieprawidłowości dotyczących wypłaty wynagrodzeń oraz czasu pracy. Przejawia się to ciągle dużą liczbą skarg pracowniczych, z których blisko połowa dotyczy niewypłacania bądź zaniżania wynagrodzeń. Rada Ochrony Pracy uznaje także jako niepokojące, pogłębiające się zjawisko wykroczeń przeciwko prawom pracowniczym w szczególności w obszarach właściwego przygotowania pracowników do zatrudniania, wykonywania określonej pracy.

Rada podziela pogląd Państwowej Inspekcji Pracy, że choć jednym z czynników rzutujących na stan ochrony pracy w kontrolowanych zakładach są uwarunkowania ekonomiczne, to jednak przyczyn wielu nieprawidłowości nie da się uzasadnić wyłącznie brakiem środków finansowych.

W świetle powyższego Rada Ochrony Pracy za trafne uznaje przyjęcie przez Państwową Inspekcję Pracy, że priorytetowe kierunki jej działań na lata 2004-2006 to:

1. przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym i ogólna poprawa praworządności w stosunkach pracy,
2. skoncentrowanie działań kontrolno-nadzorczych na zdiagnozowanych sekcjach gospodarki, a w szczególnych przypadkach - również na konkretnych zakładach, w których występuje największe nasilenie zagrożeń zawodowych,
3. rozwijanie, na miarę posiadanych możliwości kadrowych i środków finansowych, działań o charakterze prewencyjnym, w tym promujących zagadnienia ochrony pracy.

Rada popiera również wnioski dotyczące działań wewnątrzorganizacyjnych Państwowej Inspekcji Pracy, zawarte w Sprawozdaniu Głównego Inspektora Pracy, w szczególności dotyczące:

- rozwijania działań o charakterze prewencyjnym, w tym promocyjnym, przez m.in.:
 - wyodrębnienie w Głównym Inspektoracie Pracy i inspektoratach okręgowych komórek organizacyjnych ds. prewencji,
 - opracowanie i wdrożenie programów prewencyjnych,
 - doskonalenie metod i form promowania systemów zarządzania bezpieczeństwem pracy i oceny ryzyka zawodowego, dostosowanych do wielkości przedsiębiorstwa oraz rodzaju prowadzonej działalności,
 - opracowywanie pakietów informacyjno-edukacyjnych wspomagających wprowadzenie skutecznych działań profilaktycznych, zaadresowanych głównie do pracodawców działających w małych zakładach branż charakteryzujących się szczególnym nasileniem zagrożeń;
- doskonalenia metod i form kontroli, w tym:
 - doskonalenie nadzoru specjalistycznego w takich rodzajach działalności, które wymagają szczegółowych i pogłębionych kontroli,
 - dobór środków oddziaływania na pracodawców, adekwatnych do stwierdzonych nieprawidłowości oraz ich przyczyn i okoliczności (środków o charakterze doradczym oraz

informacyjno-edukacyjnym, a w przypadkach rażącego i uporczywego łamania prawa konsekwentne stosowanie środków represyjnych).

Rada Ochrony Pracy dostrzegając i doceniając znaczenie działań Państwowej Inspekcji Pracy, pragnie podkreślić potrzebę ich kontynuowania, rozwijania i doskonalenia. W szczególności zaleca, by Państwowa Inspekcja Pracy:

- rozwijała wszechstronne działania na rzecz kształtowania w społeczeństwie wiedzy w zakresie dotyczącym bezpiecznej pracy;
- w celu podniesienia skuteczności swoich działań - doskonaliła współpracę z krajowymi i zagranicznymi instytucjami, organami, organizacjami i placówkami naukowo-badawczymi działającymi w ochronie pracy;
- działania nadzorczo-kontrolne koncentrowała w branżach i zakładach o szczególnym nasileniu zagrożeń zawodowych, a w odniesieniu do praworządności w stosunkach pracy na nieprawidłowościach przybierających rozmiary patologiczne, a jednocześnie najbardziej godzących w prawa pracobiorców, takich jak: wypłata wynagrodzeń i innych świadczeń należnych pracownikom, czas pracy, zwolnienia z pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy,
- przedstawiła sprawozdanie ze swej działalności w roku 2004 z uwzględnieniem obowiązującej procedury i harmonogramu pracy Sejmu, i w takim terminie, który zapewni jego rozpatrzenie jesienią 2005 r.

Mając świadomość stopnia trudności zadań stawianych przed Państwową Inspekcją Pracy, polegających m.in. na utrzymaniu intensywności działań kontrolno-nadzorczych, przy jednoczesnym rozwijaniu doradztwa i pomocy, szczególnie małym i średnim firmom, Rada Ochrony Pracy zaleca również Państwowej Inspekcji Pracy rozwijanie działań mających na celu zwiększenie liczby podmiotów objętych corocznie różnymi formami "działań inspekcyjnych", szczególnie wspomnianych wcześniej działań o charakterze prewencyjnym.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Ochrony Pracy
Poseł Zbigniew Janowski

Warszawa, dnia 14 lipca 2004 r.